

II международен театрален фестивал за детска и младежка публика „Забранено за Възрастни“

2nd International Performing Arts Festival for Children and Youth Audience “Adults Forbidden”
30.9.-4.10.2013 Смолян / Smolyan, Bulgaria

ADULTS ЗАБРАНЕНО ЗА
FORBIDDEN ВЪЗРАСТНИ

съзнанието, нещо в перманентно заспалото ни общество се събуди. Някакъв недоволен звяр, досега спящ в дълбока пещера, се прозина и започна да се оглежда шокиран в епохата, в която е попаднал.

Не този звяр и не това желание създадоха тазгодишното издание на II международен театрален фестивал за детска и младежка публика „Забранено за възрастни“ в Смолян. Оставете всичко това в големия град - там, където контекстът не те затруднява и вече доста рядко се замисляш какво ти харесва толкова в това да правиш изкуство. Областта на Родопите е магична, но и тъжна. В нея хората се грижат за всекидневните спектакли на оцеляването си и ровят ежедневието с мъдростта на

за България“, Министерство на културата. Важно ми се струва дългогодишното партньорство между Фондация „За Родопите“ и Фондация „Арт офис“. Познавам ентузиазма на съвместната им работа и от фестивала за физически и визуален театър „Ерата на Водолея“, който се провежда в Бургас на всеки две години.

Провеждането на „Забранено за възрастни“ тази година бе и моята първа среща с него. Инстинктивно усещам, че това петдневно пътешествие ще ми доведе нови поводи за размисъл. И нещо дълбоко в мен ми подсказва, че това няма да е онзи лесно изконсумиран и забравен „размисъл-наслада“, в който чувствата от преживяното се изчистват, за да дадат път

„Забранено за Възрастни“ - изкуството като най-чиста форма на реакция

Катерина Георгиева

„Забранено за възрастни“ е фестивал, който се случва и се случва въпреки всичко.

Започвам така разказа си, защото не мога да отделя културния живот на една страна от останалия такъв. В контекста на последните няколко месеца като че ли преживяхме доста силни кризи - кризи на духа най-вече. Защо ли всички големи проблеми на едно общество тръгват първо от това падение? Отговорът е простичък, но няма да го разискваме сега. Интересно ми се струва наблюдението, че именно последните няколко месеца, в летните жеги и летаргии на

вековните дървета. Защото там явлението (да, защото все още смятам, че то трябва да е явление, а не черен квадрат) изкуство е като нов вид космическа игра, на която не знаеш правилата и четото излитане може да ти се стори прекалено бързо, плашещо или пък неразбираемо. В редките случаи и скучно. Усилията на няколко човека, които подкрепям и уважавам, се обединиха и тази година, за да превърнат с помощта на различни институции чудото за децата в този район възможно: Фондация „За Родопите“, с. Бостина, Община Смолян; Фондация „Арт офис“; Община Смолян, Програма „Изкуство в движение“; Фондация „Америка

на нови. Представете си една гладка и чиста писта, вие се учите да карате на нея ски. Да падаш на една такава писта не е чак толкова лошо нещо, нито пък ученето - трудно. Сега опитайте да се учите на лоша писта, неравна, с бабунки, със стръмни участъци. Ще ви боли после. Да създадеш фестивал на неравна писта е сложно нещо. Адмириращо и мотивиращо е желанието на организаторите да докарат изкуството при децата и младежите, когато те не могат да отидат при него. Изключително важна и определяща е срещата им с него сега, в тази възраст, в която възприемат света и започват да го изследват с неговите

странности и несъвършенства. В това се оказва и особеното предизвикателство пред случването на този фестивал - отговорността да покажеш едно особено събитие, един вид изкуство, което е създадено с първоначалната цел да забавлява хората и да ги откъсва от ежедневието им. Тъй като при деца е ежедневието все още е нещо доста приятно, първата среща с театъра е среща с Магията. Ето защо намирам за подходящо да спомена колко важно е влизането в Храма, колко безценно и незаменимо е това събитие, именно заради присъствието на завесата, която се разтваря и там е скрит нов свят, именно заради декорите, които са път към друго пространство и време. „Забранено за възрастни“ носи в списъка с целите си една от най-трудните - да върне желанието и копнежа по среща в залата на един театър, който е носил посланията на Юлия Огнянова, чувал е историите на Николай Хайтов. Фестивалът като че ли несъзнателно върна болезнения въпрос за необходимостта от театър. Припознавам много от проблемите да съществува театър именно в такава структура, в такава отдалеченост, досещам се за баналните мотиви да бъдат слети някои от театрите, но продължавам да не разбирам безразличието и пасивността за това какво се случва в по-малките градове. Всички сме вперели погледи към „звездните небосклони“, към светлините на площадите, шума на фонтаните и музиката от баровете. Те са прекрасни, но защо ми се струва, че някъде там също живеят хора... дали не е илюзия? И да, тези хора гледат с друго око на иновативността и креативността на съвременното изкуство. Сигурно защото не им се случва всеки ден, защото им се случва спонтанно, неочаквано, без всякакви нагласи и познания. Много често реакциите са

първични, шумни, негативни, неподготвени. В този смисъл културата, която се опитва да внуши, създаде и поддържа този фестивал е някак в природата на фундаменталното. Освен в града, някои от спектаклите гостуваха и в близките родопски села. Нали си представяте очите на деца, зърнали кукла за първи път в живота си? Всичко видно за първи път се помни. А програмата на фестивала се е амбицирала да съчетае в себе си базисни жанрове и тип театър - класически куклен театър с кукли и история, некласически куклен театър с кукли, клоунада и циркови елементи, театър за най-малките, театър с вълшебства, приказки и герои, театър за младежи. Всъщност определенията сами по себе си са рискови, те не са обективни, особено спрямо създателите си. Но с тяхна помощ се опитвам да дам някаква обща картина на събитията.

Без да обезсмислям и омаловажавам българското присъствие, мисеискада отбележа най-позитивния елемент от случването на този фестивал - запознанството на публиката с изкуството на съвременния танц и срещата с чужди артисти. Казвам „съвременен“, защото въпреки измененията и различните му трансформации, той все още се нарича така. Нека го наречем тип „танц“, базиран върху различни принципи на присъствие на сцената. Спектакълът „Понастоящем пребиваващ в...“ на Едита Браун (танцова компания „Едита Браун“, Австрия) ни запознава с отличителните белези на хаоса в света на младия човек, с болезнената тема за емиграцията и има ли смисъл тя, с абсурда на живеенето като чужденец. Тези познати, близки теми се преплитат метафорично и емоционално с актьорската палитра от движения, реплики, кръсци, подскоци. Актьорът присъства като израз на смешното и тъжното

едновременно, спектакълът обединява театър и танц, което е и другото любопитно в случката. Наситена с чувства и открития бе и срещата с перформанса „Луди игри“ на танцовата компания „Де Стилте“ (Холандия), който за първи път ни откри възможностите на танца за деца. Очарователно, семпло, наситено със смисъл и чувство за хумор, топло и остроумно, точно като в детска игра. Различното се усеща от децата и те притихват. Съвсем на финала на фестивала се състоя и премиерата на „Жълто“ (Център за изкуства „За Родопите“) - представление създадено с любов към най-малките.

Думите ми за финал биха прозвучали агресивно, но се надявам да стигнат до правилното място. Струва ми се, че би било от спасяваща полза за кукления театър, и за театъра за деца въобще, да се предложи от Министерството на културата нов закон с критерии, които ако една трупа не покрива, ѝ се забранява категорично да обикаля по градинките и да обезценява първата среща на децата с изкуство. Не знам докога ще се зальзваме, че куклен театър се прави лесно и трябва да напълним главите на децата с буквализми и грозни бутафорни предмети, в които дори няма история. И не мога да разбера защо, кой и докога ще си затваря очите за това, което се случва тайно и подмолно, докато някъде хората репетират и се опитват да променят нещо. Изкуството за деца се превръща в бит пазар, на който се заменя стока и се преговаря за по-ниски цени. Ако това продължава, хора като организаторите на този фестивал, ще бъдат принудени да намерят десетата си чакра - за да добият способността да се трансформират, да не чуват и да не виждат падението на това, което са се опитвали да подбутнат поне с една крачка напред. ■